

केंद्र साहित्य अकाडेमी पुरस्कार लाभलेल्या करावळी कर्नाटक कविता संग्रहांचे विश्लेषणात्मक अध्ययन

Wilma Fernandes¹, Dr. Arvind Chandrakant Shanbhag²

^{1,2}Research Scholar, Institute of Social Science and Humanities, Srinivas University, Mangaluru, India.

Abstract

उद्देश: कविता म्हळ्यार कितें? हें सवाल हरयेकल्या वाचप्याच्या मतींत येवचे सहज. पुण ह्या सवालाक जोकती जाप मेळाना कित्याक म्हळ्यार कवितेचीं व्याख्यानांचेर नदर घाल्यार वेवेगळे विचार आमकां दिसोन येतात. तयार करून बरंवचें, तें कविता जायना, खंचाय घडिये आपापिंच मनांत उदेंवच्या उतरांक रूप दिताना कविता घडता. कविता साहित्याचो उंचलो प्रकार जावन आसा. कोंकणी कवितेची सुर्वात एकुणिसाव्या शेंकड्याच्या अकरेक सुरु जाली. सुरविल्ल्या वर्सांनी धार्मिक तशेंच अनुवादित कवितांचे योगदान कोंकणी भाशेक लाभल्या उपरांत सवकास करनाटकांत श्री लुवीस मस्करेनस मारिफात खरे कोंकणी कवितेचो उदेव जालो म्हणोन आमी वाचोन आनी आयकोन आयल्यांव. ह्या अध्ययनांत हांवे केंद्र साहित्य अकाडेमी पुरस्कार लाभलेल्या करावळी कर्नाटक कविता संग्रहाचे विश्लेषणात्मक अध्ययन करुंक चिंतलां. हो विषय हांवे घेतलो कित्याक म्हळ्यार कविता, कोंकणी साहित्याचो प्रमुख वांटो जावन आसा तरी ह्या दिशेन संशोधनात्मक अध्ययन जाल्लेले दिसोन येना.

विधान: केंद्र साहित्य अकाडेमी पुरस्कार लाभलेल्या करावळी कर्नाटक कविता संग्रहांचेर विश्लेषणात्मक अध्ययनांत हांवे चोवगा कविंचे कविता पुस्तक विंचाल्यात आनी ते जावन आसात, श्री जे. बी. मोरायस हाणी बरयलो भितरलें तुफान (1984), श्री चा. फ्रा. देकोस्ता हाणी बरयलो सोश्याचो कान (1988), श्री जे. बी. सिक्वेरा हाणी बरयलो अशीं आयलीं ल्हारां (1992) तशेंच श्री मेल्विन रोड्रीगस हाणी बरयलो प्रकृतिचो पास (2008). हे पुस्तक वाचुन एक विश्लेषणात्मक अध्ययन करुंक आशेता. तशेंच ह्या कविक आनी कविता संग्रहांचेर लगती जाल्ले पुस्तक, नेमाळे, हफत्याळे, महिन्याळे, अर्धवार्षिक आनी वार्षिक पत्रां वाचुन तांतले विचार अध्यायन करचें.

फलितांश: ह्या अध्ययनांत सबार विचार कळोन येतात. सामाजिक कविता कशें समाजेक एक बरी देक दीवंक सकता, धार्मिक कविता कशें वाचप्याच्या मनांत दैवीक सक्तेचेर भर्वसो करुंक कुमोक करता, तशेंच सैमाचे दर्शन वाचप्याक कशें विलीन करुंक सकता म्हळ्ळें कळोन येता.

मौल्य: ह्या अध्ययनांत आमकां सबार मौल्य वाचुंक मेळतात. कवितांनी आटापुन आसलेल्यो कथा वस्तु आमकां सबार लिसांव शिकयतात. सता नितीन, मायामोगान जियेवक उर्बा दितात.

प्रकार: परिकल्पना संशोधन

प्रमुख सद्द: कविता, केंद्र साहित्य, अकाडेमी, पुरस्कार, कारावळी, कर्नाटक, विश्लेषणात्मक, अध्ययन.

१ प्रस्तावन:

“केंद्र साहित्य अकाडेमी पुरस्कार लाभलेल्या कारावळी कर्नाटक कविता संग्रहांचे विश्लेषणात्मक अध्ययन” म्हज्या सोध वावराचो विषय जावन आसा. ह्या अध्ययनांत हांवे चोवगा कविंचे कविता संग्रह घेतल्यात आनी त्यो जावन आसात, श्री जे. बी. मोरायस हाणी बरयलेलो भितरलें तुफान (1984), ह्या पुस्तकाक 1985 वर्सा केंद्र साहित्य अकाडेमी पुरस्कार लाभला. श्री चा. फ्रा. देकोस्ता हाणी बरयलेलो सोश्याचो कान (1988), ह्या पुस्तकाक 1989 वर्सा केंद्र साहित्य अकाडेमी पुरस्कार लाभला. श्री जे. बी. सिक्वेरा हाणी बरयलेलो अशीं आयलीं ल्हारां (1992), ह्या पुस्तकाक 1998 वर्सा केंद्र साहित्य अकाडेमी पुरस्कार लाभला. तशेंच श्री मेल्विन रोड्रीगस हाणी बरयलेलो प्रकृतिचो पास (2008), ह्या पुस्तकाक 2011 वर्सा केंद्र साहित्य अकाडेमी पुरस्कार लाभला. ह्या कविता संग्रहांतलीं कविता वाचुन तांतले मुख्यार्थ तशेंच गुंडायेचो अर्थ समजोन घेवन कवितांचे विश्लेषण करचें ह्या अध्ययनाचो उद्देश जावन आसा. ह्या कवितांचे काव्य वस्तु, वापारलेली शैली आनी अलंकार अध्ययन करुन विश्लेषण करचें. धार्मिक विचारांचेर नदर घालची कविता, सामाजिक समस्यांचेर वा परिस्थितिंचेर नदर घालची कविता, स्त्रीयांचेर जांवचे शोषण वा पुरुष प्रधान समाजेंत स्त्रीयांनी फुड करच्या समस्यांचेर नदर घालची कविता, सांस्कृतिक आचार विचारांचेर नदर घालची कविता, सैमाचे दर्शन करवंच्यो कविता, हास्य कविता, मोगाचे उमाळे आनी भोगणां उचारची कविता, क्रांतिकारी कविता अशें विवंगड विषयांचेर अध्ययन करुन कवितांचे विश्लेषण करचें.

२ सोध प्रश्न:

ह्या कविता संग्रहांनी कविंनी आपलीं भोगणां व्यक्त करचे खातीर तशेंच उतरांनी गुंडायेचो अर्थ रचन करचे खातीर लय, शैली आनी सद्दांचो वापार कसो केला? साधारण वाचप्याक ह्या कवितेंचो मुख्यार्थ तशेंच वाच्यार्थ कितल्या मापान समजातात? ह्यो कविता खंच्या विषयांचेर आधारित आसात? ह्या कवितेंचो काव्यवस्तु कितें?

३ सोध वावराचो उद्देश:

1. कवितेंचो आशय समजून घेवचे आनी ह्या कवितेंनी आटापुन आसलेल्या संगतींचेर अध्ययन करचें.
2. ह्या कवितेंनी लय, शैलीचो वापार कसो केला म्हणुन समजुन घेवचें.
3. ह्या कवितेंनी आटापुन आसल्लो मुख्यार्थ तशेंच वाच्यार्थ समजुन घेवचे.
4. ह्या कवितेंनी समाजाचेर कसलो प्रभाव घाला आनी हाचो परिणाम कितें ते समजुन घेवचे.

5. ह्या कवितेंनी पाश्चात्य कवितेंचो प्रभाव कितल्या मट्टार आसा म्हणून समजून घेवचे.

४ मर्यादा:

हो प्रबंध सोद वावर अध्ययनाचे एक भाग जावन बरयला अनी त्या देकुन ताचेच एक मर्यादा भितर सीमितायेन विश्लेषण केला. ह्या प्रबंधांत फकत कवितेंतले विचार आनी काव्य वस्तु विश्लेषण केला जाल्यारी ते पूर्णतायेन घडला ते कांय सांगोंक जायना. श्री जे. बी. मोरायस हाचे भितरलें तुफान (1984), श्री चा. फ्रा. देकोस्ता हाचे सोश्याचो कान (1988), श्री जे. बी. सिक्वेरा हाचे अशीं आयलीं ल्हारां (1992) तशेंच श्री मेल्विन रोड्रीगस हाचे प्रकृतिचो पास (2008) ह्यो चार कृतियो घेतल्यारी उप्यान हरयेक विचार विश्लेषण जाला अशें सांगुंक सकाना. इतलें मिति भितर हें एक साहितिक विश्लेषण केला.

५ अध्ययनाची गरज:

ह्या सोध वावराचो विषय "केंद्र साहित्य अकाडेमी पुरस्कार लाभलेल्या कारावळी कर्नाटक कविता संग्रहांचेर विश्लेषणात्मक अध्ययन" सोद वावर अध्ययनाचो एक भाग जावन आसा. एम.ए. कोंकणी शिकतासताना दुस्रे षणमासिकांत कोंकणी कवितांचे अध्ययन एक पठ्य-विषय जावन आसल्लो. ह्या वेळार हांवे ह्यो चार कविता संग्रहांतल्यो थोड्यो कविता वाचल्यांत आनी म्हाका त्यो कविता भोव रुचल्यो. कवि चा. फ्रा. दे कोस्ताच्या कविते वरवी कविता शेत सक्तेन भरलो. ताच्या कवितेंतलीं उतरां, भास, शैली, संरचन आनी भितरली दीष्ट विभिन्न जावनासा. ताची कविता वाचताना वाचप्या थंय भोगणांची ल्हारां उटयतात. कवितेंनी चड अभिरुची आसल्ल्यान हांवे हो विषय विंचून काडला. ह्यो कविता वाचून चडतीक अध्ययन करची उमेद आयली.

६ विश्लेषण:

रविक दिसाना ते कविक दिसता म्हळ्ळी सांगणी आसा. हें खरें. कित्याक म्हळ्यार हर एक मनिस कविता घडोंक सकाना. मतित उदेल्ल्या उतरांक रूप दीवन कविता घडोंक प्रतिभा बोव गरजेची. ती प्रतिभा ह्या चोवगा कविंच्या कवितेंनी दिसोन येता. विसाव्या शेकड्या आदली कविता चडित करुन धार्मिक विषयांचेर आधारित आनी अनुवादित कविता जावन आसल्ली. विसाव्या शेकड्यांत हेर कोंकणी कवितेंचो उदेव जालो आनी ते मंगळुर थावन पर्वट जावन आसल्ल्या कोंकणी दिवें (1912-1940) नेमाळ्यांत पर्वटल्यो. श्री लुविस मस्करेनस (1887-1961) त्या काळाचो महान कोंकणी कवि जावन आसल्लो. ताणें लिखल्ले अत्रांवाचे यज्ञदान कोंकणी महाकाव्य, कविता शेताक मात्र न्हय साहित्य शेताक एक वर्त काणिक जाली. 1950-1980 व्या काळांत कोंकणी कवितेची दिशा बदल्ली. चा. फ्रा. देकोस्ताच्या कवितेंनी ताणें उबो केल्ल्यो प्रतिमा, अप्रूप उतरांची विंचोवणी, व्हाळो, जिविताचेर नदर हें सगळें कवितेंनी व्हाळताना पास आनी अलंकार गुंतल्ल्यान कानांक, काळजाक दाधोस्काय दिताली. ताणें आपल्या कवितेंनी वापारची साहित्य भास हेर कवितेंनी वाचुंक मेळची कष्ट. ताची हर एक कविता नव्या चिंतपाचे बुन्यादिचेर रचल्ल्यो जावन आसात. चा. फ्रा. देकोस्ताच्या कवितेंचो स्वाद, त्यो कविता वाचुन जिरयतल्यांक मात्र कळित.

६.१ सामाजिक विचार:

ह्या कविता संग्रहांनी थोड्यो कविता सामाजिक परिस्थितिचेर नदर घालतात. सामाजिक असमानता, मनश्याचे असहायकपण, जागतीकरण, उदारपण, खासगीपण असल्यो सबार संगती वाचुंक मेळतात. समानताय, असहायकपण, सत, शांती समाधान, मायामोग, इष्टागात, सोस्णिकाय ह्यो सर्व संगती कवि आपल्या नदरेन देकतास्ताना एकाच मापान कितेंय भेदभाव नास्ताना देकता आनी एकाच मापान आपल्या कवितेंनी वर्णिता. पुण एका साद्या मनश्याक ह्यो सर्व संगती एकाच मापान देकुंक भोव कष्टांची गजाल वा असाध्य म्हणयेत. मनश्यानंच रचलेल्या नियमावळिंत मनिस खुद असहायक जावन सांपडता. जियेवकय सकानासताना मरुंकय सकानास्ताना वळवळता. कवि ह्या संसारांत दूख भोगुन आपलेंच अस्तित्व समजुन घेवचे प्रेतन ताच्या कवितेंनी करता. ज्या कवितेंनी सामाजिक परिस्थितिचेर नदर घालतात, त्यो कविता रचतासताना कविन ह्यो सर्व परिस्थिति पळेवन तांचे विचार करुन बरयलेल्यो म्हणुंक जायना. सामाजिक परिस्थिति मनांत दवरुन, थोडे कल्पन करुन, आपणान कितें अनुभव केला हें सर्व मनांत दवरुन कवि कविता रचता. रचतासताना त्या कवितेंनी सामाजिक परिस्थिति जळकता. मनश्याचे दुबळेपण, समाजेंत चलची अनीत, हिंसा, झगडें हें सर्व पळेवन म्हज्यान जायना, हें सर्व आयकोंक म्हाका सोंशा तेदे व्हड कान दी म्हण देवालागीं मागता. हें आमी सोंशाचे कान कवितेंत समजुन घेवयेत.

म्हाका, देवा, म्हान दी

सोंशा सांगडे कान दी.

कवीचे मागणें आयकोन देव ताका सोंश्याचे कान फावो करताना संसाराची करंदाय आयकुंक कविच्यान जायना.

सोसुन व्हरचे त्राण दी देवा म्हण मागता.

देवा, तुवें कान दिल

सोसून व्हरचें त्राण दी.

म्हजी उतरां, तुजे कान कवितेंत कवि म्हणता, लोक भोंवारी कितें घडता तें पळेता तरी गुमान दीना. दोळे उघडून पळवन आपणाक आनी ह्या घडिताक कितेंच संबंद ना म्हळ्ळे वर्तन दिसोन येता.

सदांय तुजे उगते दोळे

आनी कान उतरांक धांपते

देकुन सुकीं हाडां पळे

आनी बाकी मोडके वोमते.

कवी सांगोंक आशेता तें आयकोंक कोणी तयार ना. कित्याक कवितेंतली उतरां घुस्पड आनी गोंदोळायेन भरल्यात.

कवि आपली भोगणां कवितेंनी व्यक्त करुन अकरेक मरण पावता तरी ताची कविता आयकतेलो एकलोय ना.

मन्जातिंनी, सुकण्यांनी, धाकट्या सयत मुसांनी

लिसांवां सबार शिकयलीं म्हाका

तांच्ये मुकार मनीस दिस्ता कितलो नेण्टो

शिकोंक आसा कितलें तुका म्हाका

ह्या संसारांत हर एक मनीस आपणाकच जाणवायेचो भंडार म्हण लेकता. पुण मनीस नेणा की ताका जायते शिकोंक आसा. जल्मा थावन मरणा पन्यांत मनशान जायते लिसांव शिकोंक आसा. आमचे भोंवारी आसचे मन्जात, सुकणी, प्रकृती वा मनीस, हें सर्व आमच्या जिणियेंत आमकां वर्तें लिसांव दिता. मन्जात राग, मोसोर, द्वेष नासताना एकवटान जियेतात, सुकणी दिस्पड्या ग्रासाच्या सोध्नेंत वांट काडता. प्रकृती कितेंच बेद भाव करिनासताना हर एका जीविक सर्व सवलत्यो दिता. तशेंच मन्शान आपले जीवन स्वार्थाविणे जियेंवक जाय म्हळें लिसांव ह्या कवितेंत मेळता.

६.२ सैमाचे विचार:

देवान रचलेली ही पृथ्वी मन्शाक आपले जीवन सरळ रूपान जियेंवक कुमोक करता. मनिस जियेंवक जाय आसल्ले गरजेच्यो वस्तु प्रकृति आमका फावो करता. पुण मनिस आपले स्वार्था निमती प्रकृति नास करुंक पळयता आनी हें मुकल्या पिळगेक मारेकार जावन बदलतले. देकुन प्रकृतिची रक्षा करची भोव गरजेचें तशेंच हर एकल्याची जवाबदारी जावन आसा. भारताच्या संस्कृतिंत प्रकृतिक आवयचो स्थान दीवन पूजा करतात. संरक्षण करतात. कविता रचन करताना कवी प्रकृतिंत मिस्ळोन वेता. कविक आनी प्रकृतिक एक लाग्शिलो बांध आसा. जर एक मनिस खंतिष्ट वा दुखेस्त जाल्ले वेळार भाय्र प्रकृतिंत नितळ व्हारें सेंवच्याक गेल्यार, ताचे मतिक समाधान मेळता. एका घडियेक मतिंतली बेजाराय तो विस्रोंक सकता.

संसारांतले सर्वय म्हेळें

तशें सन्वय म्हेळ्यांक

थळांत सांडुन

'रोहटांग पासा' च्या मस्तकार बसोन

मोळ्बाथावन पाव्शेंच्यो

मयपासाचो स्वास सेवन

मोळ्बापोंदले विस्तारायेंत

हांवें म्हजे बावळे विस्तारायले

तळात उदारे करुन!

संसारांतले सर्व म्हेळें कविन भोगल्ले दूख, देकल्ली अनीत, सोसल्ले कष्ट हें सर्व सांडुन समाधानेचो आसो सोधुन रोहटांग पासाच्या मस्तकार बसला. एक उमेदिचे किरणाच्या सोध्नेर कवि थंयसर पावला म्हणून 'रोहटांग पास' कवितेंत वर्णन केला. ह्या संसारांत पात्की जावन जियेंवच्या बदलाक प्रकृतिच्या पासांत रिगल्यार खंडित जावन सुटका लाभतेली. अतम्याक शांती मेळतली. ना हिंसाची भिरांत, ना अनीतिची खंत, ना राग मोसोर झगडें हें सगळ्या वातावरणा थावन सुटकां मेळतली.

काळकी रात नासली तर

प्रशांत चांदणें खंयसर आसतें?

उब्रा तळें नास्लें तरी

कोमल साळक खंयसर फुल्लें?

कवि जे. बी. मोरायस कांट्या मधलो गुलोब कवोतेंत प्रकृतिच्या हर एका रचनांचे मधलो संबंद उचारता जशें काळकी रात आनी प्रशांत चांदणें, उब्रा तळें आनी कोमल साळक. जर काळकी रात नातल्ली तर प्रशांत चांदण्याचो उज्वाड कसो पांकतो आस्सलो आनी उब्रा तळें नातल्ले तर साळक खंयसर फुल्लें आसल्ले?

६.३ अध्यात्मिक विचार:

दैविक सक्तेक रंग जांव रूप ना, दोळ्यांक दिष्टीक पडाना. ती फकत आमची पात्यणी. मनिस कितें पात्येता ते व्यक्त करता. हरयेक मनिस दैविक सक्तेचेर पात्येता. देवाक पात्येल्यार, ताचेलागिं मागणें केल्यार आपणाक हरयेका समस्या थावन सुट्का मेळतली म्हळ्ळी पात्येणी हरयेक ताका देवालागीं मागाशे करता. सामान्य जावन मनश्याची आर्थिक परिस्थिति भिगड्ल्यार वा कष्टांत सांपडले वेळार तो देवाक दुर्साता. आपणाक कित्याक ही परिगत दिली, कित्याक आपणाची परिक्षा करताय म्हण सवाल करता. मनश्याची जीणी सुख आनी दूख म्हळ्ळ्या दोन रोंदांचेर घुंवता. हीं रोंदां हरयेका मनश्यान आपणायजय. मनश्याचे जीवित खंच्या घडिये सुखान भरता आनी खंच्या घडिये दुखान भरता हें कोणच नेणा. पूण सुखान भरलेले घडिये तो देवाक अर्गां दिता. तशेंच दुखान भरताना ते निवारुंक मागण्याचो आसो घेता. देवालागीं मागणें करताना ताचे थंय भावाडूत तशेंच आत्मविश्वास भरून येता. दिष्टिक पडानातल्लो देव आपणाचे मागणें आयकुन खंडित जावन आपणाक पावतलो, कष्टांतले निवारतलो म्हळ्ळि एक धूढ पात्येणी ताचे थंय दिसोन येता.

हृदयांत म्हज्या निरंतर स्वास भर देवा

कित्याक शेवोट पण्यांत तुजें नांव हांवें

गळसुन होगळसुंच्याक!

कवि जे. बी. सिक्वेराच्या एक खाल्ले मागणें कवितेंत, कविच्या काळजांत आसची भक्त, देवा थंय ताचो भर्वसो दिसोन येता. मरणा पण्यांत आपली सगळी जीणी मागण्याचे सावळेंत आनी सतानीतिचे वाटेन जियेवक आशेता तर कवि जे. बी. मोरायस आपल्या तुजी भिरांत कवितेंत आपली ल्हान्विकाय उचारता.

फांटे वाडोन फुलां फुलोन

रूक दिगंतार विस्तारताना

तुज्ये भिरांतेच्या फळान

सोभोंदित ताचे

फांट्यान फांटे

कवि सता नितिचें, सोभाये धादोस्कायेचें, खंती दुखिचें बीं वोंपता. हांगासर तें बीं देवा भिरांतेचें म्हण तो ओळ्ळाता. सांके रीतिची भिरांत आसल्यार दुस्रो अपाय आसचो अपरूप. अशें कविन वोंपलेलें बीं रूक जावन देवा भिरांतेच्या फळान फांट्यान फांटे सोभयता. जो कोण देव भिरांतेन जियेता, तो सास्णाक बाळता.

६.४ धार्मिक विचार:

मनश्यान समाजेंत जियेताना धार्मिक आचरणांत भाग घेता. धार्मिक कविता मनिस आनी देवा मदें आसचो संबंद, माल्घडी वा पूर्वजां संगी ताचो संबंद तशेंच दिष्टिक पडच्या विश्व आनी दिष्टिक पडानातल्ल्या विश्व संगी आसच्या संबंदाचो पडबिंब दाकयता. धार्मिक कविता सामाजिक नियंत्रणाक एक वाट जांवक सकतात. सोश्याचे कान संग्रहांतली 'धा अंक्वारी' कविता आमकां पवित्र पुस्तकांत उल्लेख केल्ल्या धा देडियांची ओपारिचो उगडास हाडयता.

आशा सोडा नवऱ्यांक धरची

घरांत कोवेंत घडा

सर्गाराजा वाटो धरची

एकच आशा सोडा.

कवि धा अंक्वारिक उलो दीवन म्हण्टा, सोडा तुमी लग्नाची आशा. संसारिक आशा सोडून जेजुलागीं एकवट जायात. अत्मीक जिणियेंत मेळचे समाधान संसारिक जिणियेंत खंडित लाभाशे ना. जेदना तुमी जेजुलागीं एकवटतात, तवळ तुमच्या काळजांत तशेंच जिणियेंत उज्वाड फांकतलो. कवि जे. बी सिक्वेरा आपल्या 'आयली क्रिस्ता जयंती, चोयली स्वस्थी शांती, गायली गीतान कांती' कवितेंत नतलां फेस्ताचो उल्लेख करता.

क्रिस्त जयंती, स्वस्थी शांती, दिंवची, परब भुंयची

जेजु बाळका, मरिये साळका, पर्व सर्व भुमिक दिंवची

नतलां फेस्ता संदर्भार, सगळो संसार क्रिस्त जयंतिचो संभ्रम आचरसिता. जेजु बाळक जल्मोन परत ह्या संसाराक येता आनी लोकांचे जिवित नंदन करता म्हण लोक पात्येता. जशें बाळ जल्माताना सगळ्या कुटुमांत संतोस फांकता तशेंच जेजु बाळकाचे जल्माचे आचरण संभ्रमतासताना सगळ्यांनी संतोस पाचारता.

६.५ काल्पनिक विचार:

कल्पनाचे विचार मनांत दवरून काल्पनिक कवितांचे रचन केल्यांत. काल्पनिक संसारांत कवि आपणाचे एक रावळेर बांदता आनी त्या रावळेंरांत तो सपणां देकता. ताणे देकल्ली सपणां उतरां मारीफात तो गुंतून ताका एक रूप दिता. चा. फ्रा. देकोस्ताची सुंबाचे आनी पाय कविता आमकां काल्पनिक संसाराक व्हरून पायता.

पांयजणांचे ताळ मेजतां

पडल्या पडल्या कडेन शिजों

हांव सुंबाचें: तुजो पाय

मोग करतां सर्ग लजों

सुंबाचे आनी पाय कवितेंत कवि सुंबाचे आनी पायां मधलो संबंद व्यक्त करता. वास्तवान देकल्यार सुंबाचे एक निर्जीव वस्त. मनिस फकत आपले पाय पुसच्याक वापारता. मनिस घरा भितर सरच्या फुडें पायांतली धुळ सुंबाचेर पुसुन भितर सरता. कविन, आपल्या काल्पनिक संसारांत सुंबाचे भोगणां व्यक्त केल्यात. सुंबाचेर पाय पुस्ची रीत व्यक्ति थावन व्यक्तिक वेवेगळी आसता. थोडे सक्कासान पुस्तात तर थोडे रागान घशितात. थोडे हातान उकल्ले हेंणें तेंणें दवरतात तर थोडे पायानिंचे वोडून व्हरतात. तरी सुंबाचे केदनांच मनश्याचेर रागार जाल्ले ना. सदांय हर एका पायाचो मोग करता म्हण कवि उचारता.

६.६ राजकीय विचार:

समाजेंत घडलेले घडितांचेर अवलोकन करुन बरयलेल्या कवितेंनी राजकीय विचार आमकां वाचुंक मेळतात. कवि मेल्विन रोड्रिगस हाच्या प्रकृतिचो पास संग्रहांतली 'बेस्लानाची दुरंत कथा' कविता रष्या देशाच्या बेस्लान शाळेंत घडलेल्या कराळ घडिताचेर नदर घालता. चेचेन प्रांत्याच्या स्वतंत्रतायेक लागोन, आतंकवादिंनी एका इस्कोलाक दाड घालें आनी शिक्षक, विद्यार्थिक तशेंच व्हडिलांक कैद केलें, तांचेर जुलुम करुन सबारांचो जीव ताणी काडलो म्हळ्ळे आमका ह्या कवितेंत वाचुंक मेळता.

रुशिया कोन्शार चेचन्या गांव

स्वातंत्र्याक झुजता

रुशिया विरोध तांचें रगत

फारिकपणान शिजता!

ही कविता वाचताना वाचप्याचे काळिज दुखान भरता. तो सन्निवेश आपल्याच दोळ्या मुखार रुप रुप दिसाशे करता. नेण्टुल्या भुरग्यांक तशेंच थंयसर कैद केल्ल्या सर्वांक खाण-पीवन कितेंच दीनासताना, तीन दीस पण्यांत तांका कष्टिलें. लगभग 300 जणांनी तांचे जीव होगडायल्लो. इतल्या लोकाचो जीव भालि दीवन मेळल्लो हो स्वतंत्र कितलो समाधान हाडीत?

तिमोर बाबाक मेळ्ळी सुटका

तरी मनाक खोडो

पिस्तूल घेवन आतांय खेळता

घाला आकांतान वेडो!

'बूसा' कवितेंत, जोर्ज व्हाकर बुश अमेरिकाचो 43 अध्यक्ष जावन नेमलो. 2001 थावन 2009 पर्यांत ताणे अध्यक्ष जावन वावर केलो. ताच्या अध्यक्षपणान चलल्ले क्रांतिकारि विचार मनांत धरुन कविन ह्या कवितेचे वर्णन केला. ताणे आतंकवादिंक ताणे निर्नाम करुंक थरायले. आनी ताचे अध्यक्षपण अशें आसल्ले कि दिस्ता तशें देव तांची खुशे पर्माणे तांचेर बेसांव घालुन आसा. ह्या कवितेंनी वास्तविकता आसा. वास्तविकतेन घडलेल्या घडितांचेर अवलोकन करुन बरयलेली कविता ह्यो जावन आसात.

बूसा, बूसा, बूसा, बूसा

आमेरिकि बूसा

तांचेलागीं देव शीदा

संपर्क दवन्न आसा

६.७ मोगाचे विचार:

कवि जे. बि. सिकवेराची अशिं आयली ल्हारां संग्रहांतली, आशेल्लें... निशेल्लें, ते दीस नियाळताना कवितेंनी मोगाचे उमाळे झळकतात.

आशेच्या मळबार निराशेचें मोड

घड्गड्याबरी आपटालें! आशेचीं

कितलीं कुपां सुफळ जांवचे आदीं....

नित्ळोन गेलीं! दोन कुडी एक

जाल्यो व्हय, पुण करा

खयान, भरान

दोन काळजां एक जालीनांत!

मोग करुन लग्न जाल्यारी काजारी जिणियेंत सोड-दोड अरिनासताना, रागान, हठान काजारी जोड्यांनी दैहिक सांगातपण आसल्यारी मानसिक रीतीन जाल्ल्या वेगळाचाराचो उल्लेख आशेल्लें... निशेल्लें कवितेंत आसा. दोन कुडी एक जाल्यारी दोन काळजां एक जालीनां. खंय दोन काळजां एक जालीनांत थंय काजारी जीणी देस्वाट जातेली आनी वेगळाचार पाचारतालो.

नाड्या उतरांनी कामुक हाव भावांनी

तर्नाटपण म्हजें फुलचें आदीं उट्लेंय!

चलो आनी चली तर्नाटपणार भुलोन एकामेकाच्या मोगार पडोन मोगाच्या उमाळ्यांनी भरोन आसतात. सक्कास दीस पाशारताना तो मोग उणो जायित वेता आनी उपरांत तात्सार भरुन वेगळाचार जाता. ते दीस कवितेंत कवि आपले तर्नाटपणाचे दीस नियाळुन दुखां गळायता.

'एक दी उमो म्हाका

मोल ताचें आसों कितलेंय

म्हजो मोग दिंवच्या तितलेंय'

कवि मेल्विन रोड्रिगस म्हणता, मोगाक मोल बांदुंक जायना.

६.८ स्त्री संबंधित विचार:

पुरुष प्रधान जावन आसच्या ह्या समाजेंत अजून थोडे कडे स्त्रीयांचेर जुलुम, अत्याचार चलता. एक स्त्री असहायक, तिचे भोंवारि तिका राकतलो, सांभाळतलो कोणी ना म्हण कळताना खंडित जावन त्या समाजेंत तिचेर दग्धणि चलता. वारिचें स्वातंत्र्य कवितेंत कवि मेल्विन रोड्रिगस स्त्रीयेन भोगच्या कष्टांचो उल्लेख करता. कशें एका स्त्रीयेचेर अत्याचार चलुन, त्या पात्काचो फळ जावन तिच्या गर्भांत किल्लोच्या पिंप्रिक, समाजेच्या रीती रिवावाजिक भियेवन, मूळ समेत हुमटुन काडुन उडंवचे विशीं उल्लेख आसा.

अन्येक झुज, मत आनी काळजाचें

धर्माच्या आंवड्यांचें, समाजाच्या पांवड्यांचें

वयल्या कवितेंत स्त्री असहायक म्हण पित्रायल्यार, कवि जे. बी. मोरायस आपल्या आदली आजी, आयची व्होकाल कवितेंत आधुनिक स्त्रीयेच्या वर्तना विशीं उल्लेख करता.

आज्याक भियेव्न भक्तिपणान

जियेताली आजी.

सय्तानाक सय्त भियेना ती

व्होकाल सायबा आयची!

आदल्या काळार स्त्री लग्न जावन आपल्या नवऱ्यागेर आयल्या उपरांत आपली जवाबदारी समजुन घेवन घर, कुटुंब सांभाळतली. पुण आधुनिक काळार स्त्री पुरुषाक समान जावन तिचे थंय जाल्ल्या बदलापाचो उल्लेख करता. आधुनिक स्त्री कोणायकी भियेनासताना, तिचे मर्जे पर्माणे जियेता. तिच्या कर्तुबांक तिचो नवरोय तिका भियेवन चलता म्हणुन ह्या कवितेंत पिंत्रायला.

६.९ सांस्कृतिक विचार:

कवि मेल्विन रोड्रिगस हांच्या कविता संग्रहांतली, कायलीर भाजुन गेल्ल्यांक तशेंच भासायिल्ल्या गांवाक कवितेंनी कोंकणी संस्कृतिचो उल्लेख आसा.

हांव कवि, धांवोन येतां

इंग्लेज जिबो, काळजांक लेगुन

कोंकणी गुळियो खिरवन दितां

जिबेर तुमचे आसचें आगुं

खिणा भितर नपयंच करतां

मायगांव सोडुन आपल्या फुडारा खातीर पर्गावाक पावललो कोंकणी लोक, कोंकणी संस्कृति विसोन, इंग्लेज संस्कृति आपणायतात. कोंकणी मायभाशेक सांडुन इंग्लेज भाशेच्या मोगार पडतात. तसल्यांक पाटीं मायभाशेलागीं व्होडचे खातीर कवि अत्रेगान तयार जाता. ताम्चे काळजांत मायभास परत उब्जाशें करता. तशेंच ताच्यो अर्बि दर्यो, कायबेव आनी दुबाय गोल्ड सूख कविता गल्फाच्या संस्कृतिचेर नदर घालतात.

पिसांतुर जालो तुत्तान गांवाक गेलो

अर्बी दर्यो इंग्लीष कातरता

कांय खुशी जालो?

युवजण आपले शिकाप संपन्न गल्फाक वेचीं सपणां देकतात. गल्फांत आपणाक एक उंचल्या मट्टाचे जीवित राकोन आसा, सगळे कश्ट निवारुन एक संतोस्भरित जीणी लाभता म्हळ्ळे सपण हर एक तर्नाटो या तर्नाटी देकता. पूण हरएकलो सुफळ जांवक पावना. फावो तें शिकाप ना तर सलीसायेन काम मेळाना. जर काम मेळ्यारी वर्ते कश्टांचे काम जावन आसता. सार्के काम नासताना, हातांत दुडू नासताना रिणकारी मनीस पन्तुन निराशेन आपल्या मायगांवाक पाटी परताता.

करामांत कांपान कांप कायबेवाचे रूक

देखतां पानां, म्हज्या मना थांबता-मुगो भुक.

गल्फाच्या धर्णिर सबार कायबेवाचे रूक भरल्यात. खंयसर पळयल्यारी कायबेवाचे रूकच दिसतात. दुबायच्या करामांत आसच्या कायबेवाच्या रूका विशीं कायबेव कविता रचल्या.

आसात आमचे लागीं

नोतीं, चिनेलां, कांटे, कांकणां, बोळीं आनी

जाय जाल्यार वोळीं

दुबाय गोल्डसूख कविता गल्फाच्या भांग्रा विशीं उल्लेख करता. गल्फांतले भांगार, मोती आपुट जावन आसा. गोल्डसूख जाग्यांत खंयसर पळयल्यारी भांगाराचीं दुकानां दिष्टीक पडतात. गल्फांत वाव्राडी जावन आसचो गांवचो हरयेक मनीस वर्साक एक पावटी रजेर गांवाक येताना आपल्या कुटुमाक म्हणजे आवय, भयण, बायल आनी धुवेक लागोन भांगार हाडीनासताना रावाना. गोल्डसूखाच्या दुखानांनी भोंवची मजा वेगळिच जावन आसा. वेवेगळे शैलीन गुंतल्ले भांगाराचे नग पळेंवक मेळता.

७ समाप्ती:

कविता विश्लेषण करचें एक संशोधन कशें जाता? हांतुं थावन समाजेक कितें फायदो आसा? म्हळ्ळी सवालां आमचें मतींत झळकातात. एका भाशेची अभिवृद्धि जांवच्याक त्या भाशेच्या साहित्याची वाडावळ भोव गरजेची जावन आसा. ह्या सोद वाव्रांत कोंकणी कवितांचेर विश्लेषण करुन साहित्याची झळक नव्या जनांगाक पावोंवचे एक ल्हान प्रेतन. कविता घडोंक तितले सलीस ना. एका कविक आपल्या मनांतलीं उतरां सोभायेन गुंतुंक कळित आसाजय. गुंतल्या उतरांनी गूढ अर्थ आसोंक जाय आनी तो अर्थ वाचप्याच्या मतींत चिंतपाची ल्हारां उठेंवक सकाजय.

Reference:

1. Amar Konkani. (No. 39). Institute of Konkani, St. Aloysius College, Mangalore.
2. Amar Konkani. (June 2021). No. 75. Institute of Konkani, St. Aloysius College, Mangalore.
3. Da Costa, C.F. (1988). Sounxeace Kaan. First Edition, Pragati Prakashan, Mangalore. Nagari Script.
4. Da Costa, C.F. (1990). Sounxeace Kaan. Second Edition, Pragati Prakashan, Mangalore. Kannada Script.
5. DAVIS, W. (2010). POETRY IN REVIEW. The Yale Review 98(4), 157-174. <https://doi.org/10.1353/tyr.2010.0022>. Google Scholar
6. Pereira, Antonio S.J. (1982). The makers of Konkani Literature. Xaverian Press T.S. Pilar, Goa.
7. Perera, Stifan (Fr). (2012). Suryacha Kirnnani. First Edition, Dhyavanana Publications, Bangalore. Kannada Script.
8. Pernal, H.M. (2021). Konknni Kavyem: Rupam ani Rupakam. Kavita Publications – publication wing of Kavita Trust, Mangalore.
9. Quadros, Stephen. (2003). Sahity Ani Vimarso. Swapna Publications, Mangalore.
10. Rodrigues, Melvyn. (2007). 20 vea shekddeachyo konknni kavita. Karnataka Konkani Sahitya Academy, Mangalore.
11. Rodrigues, Melvyn. (2008). Prakriticho Paas. First edition, Kavita Publications, Bangalore. Kannada and Nagari Script.
12. Rodrigues, Melvyn. (2020). Prakriticho Paas. Second Edition, Kavita Publications, Bangalore. Nagari Script.
13. Sardesai, ManoharRai. (2000). A History of Konkani Literature. Sahitya Academy, New Delhi.
14. Sequeira, J.B. (1992). Oshim Ailim Lharam. Konkani Prakashanalaya, Bombay. Kannada and Nagari Script.
15. Supriya, Swami Jesuit. (1984). Bhitorm tufan. First edition, Punov Prokaxon, Mangalore.

16. Supriya, Swami Jesuit. (1998). Bhitorelem tufan. Second edition, Viveka Pragati Publication, Halyal. Kannada and Nagari Script.
17. Supriya, Swami. (June 2017). Kavya mimase. Amar Konkani, Institute of Konkani, St. Aloysius College, Mangalore.